

EURÓPAI UNIÓS TAGÁLLAMOKBÓL SZÁRMAZÓ PÉLDÁK AZ ÚJ MAGYAR MÉDIASZABÁLYOZÁST ÉRT VÁDAK LEGFONTOSABB ELEMEIRE*

Az új magyar médiaszabályozást számos kritika érte Magyarországon kívülről is. Felmerült annak a lehetősége is, hogy szükséges volna egy egységes „médiakerettörvény” megalkotása, amely az eddigieknél szélesebb körben fektetné le a közös európai jog alapjait a média vonatkozásában. E lehetőséget eddig szinte valamennyi tagállam elutasította, a sokféle különbségre és az egyes államokra jellemző sajátosságokra hivatkozva, és megalkotása ma sem tűnik egyszerű feladatnak.

Ezektől függetlenül is érdemes megvizsgálni, hogy a magyar szabályozás leginkább kritizált pontjai valóban egyedülállóak-e Európában. Az ilyen összehasonlító vizsgálatok kissé mindig csalókák, hiszen egy adott jogszabály valós tartalma, alkalmazási köre, gyakorlati értelmezése egy adott állam jogi kultúrájában gyökerezik, és nem feltétlenül olvasható ki a törvény szövegéből. Ez az az evidencia, amelyet a magyar szabályozás kritikusai nemigen vettek figyelembe, amikor előzetesen ítéletet hirdettek a törvények majdani alkalmazásával kapcsolatban. Mindenesetre az alapvető intézmények a külső szemlélő számára is azonosíthatók, és áttekintésük mélyebb ismeret, valamint alapos elemzés nélkül is informatív. A következő vázlatos áttekintés célja az, hogy felhívja a figyelmet az egyes európai médiaszabályozások hasonlóságaira, illetve sokszínűségére, és felkeltse az érdeklődést Magyarországon is az összehasonlító európai médiaügyi kutatások iránt.

Vád: „minden médiatípus, így az internetes és a nyomtatott sajtó is szabályozás alá került, és ez önmagában sérti a sajtószabadságot”. Ezzel szemben azt látjuk, hogy számos európai országban létezik kifejezetten a sajtóra vonatkozó szabályozás, legtöbbször önálló sajtótörvény formájában. Az internetes sajtó több országban a nyomtatott sajtóval azonos jogi megítélés alá esik.

- **Ausztria:** A nyomtatott sajtót az 1981. június 12-én elfogadott, a sajtóról és más médiában megjelent kiadványokról szóló törvény szabályozza. A médiatörvény nyomtatott sajtóra vonatkozó rendelkezései az internetes sajtótermékekre, az internetes újságra és a hírportálra is vonatkoznak.
- **Ciprus:** A nyomtatott sajtót külön törvény, a 145/89-es Sajtótörvény szabályozza. Annak ellenére, hogy nincs olyan jogszabály, amely kifejezetten az internetes sajtóra vonatkozik, a nyomtatott sajtót szabályozó törvény rendelkezései az interneten elérhető sajtótermékekre is érvényesek.
- **Csehország:** A sajtó szabályozása főként az időszaki lapok kiadásával kapcsolatos jogokról és kötelezettségekről szóló 46/2000-es törvény hatálya alá tartozik.
- **Dánia:** A dán nyomtatott sajtó, valamint az online újságok és folyóiratok szabályozása az 1991. június 6-án elfogadott, a média felelősségéről szóló törvény hatálya alá tartozik.
- **Finnország:** A tömegkommunikációban gyakorolható véleménynyilvánítás szabadságáról szóló 13.6.2003/460. törvény részletesen szabályozza a véleménynyilvánítás szabadságát a médiában. A televíziós és rádiós szervezetekről szóló 9.10.1998/744. törvény és a fent említett véleménynyilvánítás szabadságáról szóló törvény egyaránt vonatkozik az internetes sajtótermékekre is.

* Az összeállítás a DLA Piper Hungary által 2011. márciusa és júniusa között elvégzett összehasonlító kutatáson alapul, és a kutatás idején hatályos jogszabályokra hivatkozik.

- **Franciaország:** Az 1881. július 29-én elfogadott sajtótörvény biztosítja a szabályozási keretet a sajtó számára. A francia bíróságok széles körben elismerik, hogy a sajtótörvény az online kommunikációra is vonatkozik.
- **Görögország:** A görög jogrendszer figyelemre méltó jellegzetessége, az átfogó szabályozás hiánya a nyomtatott és az elektronikus média szabályozásában is megmutatkozik, különböző törvények és elnöki rendeletek szabályozzák a nyomtatott sajtót.
- **Írország:** A nyomtatott sajtót kettős szabályrendszer – a törvényi szabályozás és az önszabályozás – határozza meg. Írország Sajtótanácsának (*Press Council of Ireland*) létrehozását a rágalmozásról szóló 2009. törvény 44. szakasza rendeli el, finanszírozása és felépítése a kormánytól független.
- **Lengyelország:** A nyomtatott sajtót külön törvény, az 1984. június 26-án elfogadott sajtótörvény szabályozza. Az internetes sajtótermékek, online újságok és hírportálok a sajtótörvényben megállapított általános rendelkezések hatálya alá tartoznak.
- **Németország:** A nyomtatott sajtó szabályozása tartományi szinten, a 16 tartomány által külön-külön elfogadott sajtótörvényekben valósul meg.
- **Olaszország:** A nyomtatott sajtót külön törvény, az 1948. február 8-án elfogadott 47. sz. sajtótörvény (*Disposizioni sulla stampa*) szabályozza.
- **Málta:** A nyomtatott sajtó szabályozása elsősorban a sajtótörvényen (a máltai törvénygyűjtemény 248. fejezetén) alapul.
- **Portugália:** A nyomtatott sajtót a nyomtatott sajtóról szóló 18/2003. július 11-ei törvénnyel módosított sajtóról, rádióról és televízióról szóló 2/99. január 13-ai törvény szabályozza. A nyomtatott sajtó általános szabályai a nyomtatott kiadványok interneten megjelenő változataira is kiterjednek.
- **Szlovákia:** A nyomtatott sajtó a 167/2008-as számú folyóiratokról és hírügynökségi szolgáltatásokról szóló törvény hatálya alá tartozik.
- **Szlovénia:** A nyomtatott sajtót a 35/01. sz. médiatörvény (*Zakon o medijih*) szabályozza, amelynek hatálya az interneten megjelenő sajtótermékekre is kiterjed.
- **Spanyolország:** A nyomtatott sajtót az 1966. március 18-án elfogadott Sajtótörvény szabályozza.
- **Svédország:** A nyomtatott sajtót a sajtószabadságról szóló törvény (*Tryckfrihetsförordningen 2002:908*) szabályozza, amely különleges védelmet nyújt és megfelelő jogi környezetet biztosít a nyomtatott sajtó számára. A sajtószabadságról szóló törvény 7. fejezetének 4–5. §-a határozza meg a sajtószabadságot sértő bűncselekményeket.

Vád: „a nyomtatott és az internetes sajtó törvény által létrehozott felügyeleti rendszere önmagában sérti a sajtószabadságot”. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a sajtópiac felügyeletére számos európai országban létezik törvény által létrehozott szerv, hatóság.

- **Ciprus:** A nyomtatott sajtóról szóló 145/89-es törvény módosította és egységes szerkezetbe foglalta azokat a törvényeket, amelyek a sajtóhatóság és a sajtótanács felállításáról rendelkeznek, és az újságok és más kiadványok kiadását, terjesztését és értékesítését szabályozzák.
- **Csehország:** A sajtótörvény szerint az illetékes regionális közigazgatási hatóság írja elő a szankciókat azon kiadók tekintetében, amelyeknek a székhelye a helyi bíróság illetékességi területén található, és amelyek megsértik a sajtótörvény által előírt kötelezettségeket.

- **Dánia:** A sajtótanács a média felelősségéről szóló törvény rendelkezései alapján jött létre. A tanács kezeli a média felelősségéről szóló törvény hatálya alá tartozó médiaszolgáltatásokkal kapcsolatos panaszokat (kivéve a televíziós és rádiós reklámokat). A tanács továbbá saját akaratából eljárást kezdeményezhet, ha az etikai iránymutatásokat nyilvánvalóan megsértették.
- **Olaszország:** A konvergens szabályozó hatóság, az AGCOM hatáskörébe tartozik a sajtó, a médiaszolgáltatás, az elektronikus média és a távközlés felügyelete.
- **Luxemburg:** Az újságírók szakmai címének elismeréséről és védelméről szóló 1979. december 20-án elfogadott törvény hozta létre a sajtótanácsot. A sajtótanácson belül helyezkedik el a panaszbizottság, amely a médiában megjelenő információkat kifogásoló panaszokat jogosult kezelni. A panaszbizottság arra is illetékes, hogy ellenőrizze, hogy a kiadványok az újságírói magatartási kódexben foglaltaknak megfelelnek-e. A panaszbizottság bármely médiaszolgáltatásban és sajtótermékben (folyóiratokban, újságokban, internetes sajtótermékekben) megjelent közléssel kapcsolatos panasz esetén jogosult eljárni.
- **Portugália:** A portugál médiahatóság, az ERC pénzügyi és szervezeti függetlenséggel rendelkező közigazgatási hatóság. Az ERC szankciókat alkalmazhat a sajtó- és médiatörvények, valamint az általa kiadott szabályzatok megsértése esetén. Az alkotmány szerint az ERC kötelessége a tájékoztatáshoz való jog és a szólásszabadság, a médiakoncentrációk szabályozása, a média politikai és gazdasági befolyástól való mentességének, az alapvető jogok és a médiára vonatkozó törvények tiszteletben tartásának biztosítása, a közvetítési jogok gyakorlásának, valamint a válaszadás jogának és a politikusokat megillető válaszadási jog gyakorlásának elősegítése.
- **Svédország:** A svéd sajtótanács létrehozta etikai kódexét, amelyet az ahhoz csatlakozott tagok kötelesek tiszteletben tartani. Amennyiben a tanács megállapítja, hogy egy újság megsértette az etikai kódex előírásait, írásbeli határozatának közzétételére és közigazgatási bírság megfizetésére kötelezi annak kiadóját.

Vád: „a Médiatanácsban kizárólag a legnagyobb kormánypárthoz közel álló tagok vannak”. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a magyar médiahatóság tagjait a parlament választotta meg, kétharmados többséggel. Számos európai országban ennél jóval kisebb súlyú garanciák léteznek a függetlenség biztosítására.

- **Ciprus:** A fő médiahatóság a Rádió és Televízió Hatóság. Tagjait a Miniszterek Tanácsa jelöli.
- **Csehország:** A Cseh Köztársaságban a fő sajtó- és mediaszabályozó hatóság a Médiaszolgáltatási Tanács és a Cseh Telekommunikációs Hivatal. A Médiaszolgáltatási Tanács 13 tagból áll, akiket a miniszterelnök nevez ki és hív vissza. A Cseh Telekommunikációs Hivatal egy öttagú tanáccsal, az úgynevezett Cseh Telekommunikációs Hivatal Tanácsával rendelkezik. A tanács elnökét és tagjait a cseh kormány nevezi ki és hívja vissza.
- **Dánia:** A Rádió és Televízió Testület hét tagját négy évre a kulturális miniszter nevezi ki. A további tagokat az SLS elnevezésű dán civil szervezet nevezi ki.
- **Egyesült Királyság:** Az *Office of Communications* (OFCOM) tagjainak számát az államtitkár határozza meg. Mind az elnököt, mind a további tagokat az államtitkár jelöli. Tagjait és elnökét a kulturális, média- és sportterületért felelős miniszter és a kereskedelmi és ipari ügyekért felelős miniszter együtt nevezi ki.

- **Finnország:** A FICORA (a finn hírközlési szabályozó hatóság) a Közlekedési és Hírközlési Minisztérium alá rendelt független hatóság. A legnagyobb döntéshozó hatalmat a kormány által kinevezett főigazgató gyakorolja.
- **Franciaország:** A Legfelső Audiovizuális Tanács (CSA) kilenc tagjából hármat a köztársasági elnök nevez ki, míg a francia Szenátus elnöke és a Nemzetgyűlés elnöke három-három tag kinevezéséért felelős.
- **Görögország:** A Nemzeti Rádió és Televízió Tanács független közigazgatási hatóság. Hét tagból áll, akiket az Országgyűlés (jelenlegi és korábbi) elnöke nevez ki.
- **Hollandia:** A holland médiahatóság egy autonóm közigazgatási hatóság, amelynek az oktatásért, kultúráért és tudományért felelős minisztérium felé van beszámolási kötelezettsége. A hatóság háromtagú elnökséggel rendelkezik, amelynek tagjait az oktatási, kulturális és jóléti miniszter nevezi ki.
- **Írország:** A Médiaszolgáltatásról szóló törvény 8. §-a előírja, hogy az ír médiahatóság kilenc tagból áll. Öt tagot a kormány nevez ki a hírközlési miniszter jelölése alapján, a többi négy tagot pedig a parlamenti bizottság előtt lefolytatott konzultációs eljárást követően a jelölésért felelős miniszter javaslata alapján szintén a kormány nevezi ki.
- **Málta:** A médiaszolgáltatásról szóló törvény előírja, hogy a médiaszolgáltatási hatóság tagjait a máltai elnök nevezi ki, a miniszterelnök – ellenzéki vezetővel folytatott egyeztetését követően kialakított – javaslata alapján.
- **Olaszország:** Az 1997. július 31-én elfogadott törvény által létrehozott AGCOM konvergencia szabályozó hatóság. Az olasz parlament minden képviselőháza négy tagot választ, akiket formálisan a köztársasági elnök jelöl. A hatóság elnökét a köztársasági elnök nevezi ki a miniszterelnök és a hírközlési miniszter közös javaslata alapján.
- **Portugália:** A szabályozó hatóság (ERC) igazgatótanácsa egy elnökből, alelnökből és három igazgatósági tagból áll, akik közül négy tagot választ a parlament, és az ötödik tagot a parlament által kijelölt tagok választják.
- **Spanyolország:** A Médiaszolgáltatási Bizottságról szóló szabályokat az audiovizuális szolgáltatásokról szóló törvény határozza meg. A Médiaszolgáltatási Bizottság tagjait a kormány nevezi ki, a parlament utólagos jóváhagyásával.
- **Svédország:** A kormány választja a svéd médiaszolgáltatási bizottság tagjait.
- **Szlovákia:** A Médiaszolgáltatási és Továbbközvetítési Tanács kilenc tagból áll, akiket a szlovák parlament választ.
- **Szlovénia:** A Posta és Elektronikus Kommunikációs Ügynökség (APEK) független szabályozó testület. Az irányítási feladatokat az igazgató látja el két igazgatóhelyettes közreműködésével. Mindhárom pozíciót a kormány által választott tagok töltik be.

Vád: „a sajtóra vonatkozó regisztrációs kötelezettség súlyosan sérti a sajtószabadságot”. Ezzel szemben azt látjuk, hogy számos európai országban létezik törvényi előírás a regisztrációra vonatkozóan, sokszor kiterjesztve e kötelezettséget az internetes sajtóra is.

- **Ciprus:** Regisztrációs kötelezettség van, a sajtótermék első kiadását megelőzően a szolgáltatás nyújtója köteles a belügyminiszternek a nyomtatott sajtóról szóló törvényben meghatározott adatokat tartalmazó írásbeli nyilatkozatot benyújtani.

- **Csehország:** A sajtótörvény 7. §-a szerint az időszakos lapokat az első közzététel előtt be kell jelenteni a kulturális minisztériumnál, amely kiadja a nyilvántartási számot a regisztrált sajtótermékek számára.
- **Lengyelország:** Minden sajtótermék kiadója (nyomtatott és internetes egyaránt) a nyomtatott sajtóról szóló törvény 20–24. szakasza alapján köteles nyilvántartásba vételét kérni a kiadó székhelye szerint illetékes bíróságon vezetett nyilvános adatbázisba.
- **Málta:** A sajtótörvény kötelezi azt, aki egy újság szerkesztőjévé vagy kiadójává válik, hogy azt követően tíz napon belül tegyen erről, a szükséges adatokat tartalmazó nyilatkozatot a Nyomtatott Sajtó Hivatal vezetőjénél.
- **Olaszország:** A nyomtatott sajtóról szóló törvény rendelkezik a nyilvántartásba vétel szabályairól, amely a sajtótermék közzétételének helye szerint illetékes bíróság köznyilvántartásába való bejegyzésével történik. A fenti kötelezettséget a 2011. március 7-én elfogadott 62. sz. törvény az internetes sajtótermékekre is kiterjesztette. A nyomtatott sajtóról szóló törvény 16. §-a szerint, ha egy lap a bíróság hivatalához történő bejelentés előtt jelenik meg, a kiadásért felelős személy két évig terjedő szabadságvesztéssel vagy 250 000 eurós pénzbírsággal büntethető.
- **Svédország:** Amennyiben a nyomtatott sajtótermék előreláthatóan egy év alatt négynél több alkalommal jelenik meg meghatározott címmel, bejelentési kötelezettség alá tartozik. Az internetes sajtóterméket annak kiadója a svéd médiahatósághoz köteles bejelenteni.
- **Szlovákia:** A nyomtatott sajtóról szóló törvény 11. fejezete előírja a folyóiratoknak a kulturális minisztérium folyóiratokról vezetett nyilvános adatbázisába való nyilvántartásba vételét.
- **Szlovénia:** A Szlovéniában székhellyel vagy állandó tartózkodási hellyel rendelkező médiaszolgáltatók, illetve amelyek esetén a szerkesztés (munkavégzés) helye Szlovéniában található, kötelesek bejelenteni magukat a bíróságon vezetett nyilvántartásba. Ezenkívül magát a médiaszolgáltatást regisztráltatni kell a kulturális minisztérium által vezetett adatbázisba, a működési engedélyt a médiahatóság bocsátja ki.

Vád: *„a potenciálisan alkalmazható szankciók aránytalanul súlyosak, és ez már önmagában véve is sérti a sajtószabadságot”.* Ezzel szemben azt látjuk, hogy számos európai ország mediaszabályozása lehetővé teszi akár a szabadságvesztés büntetést is (ami Magyarországon a médiatörvényekben elképzelhetetlen volna). A magas pénzbírságok és egyéb súlyos szankciók is gyakorta megjelennek az egyes európai törvényekben.

- **Ausztria:** A médiatartalmakkal kapcsolatban elkövetett bűncselekmények esetén kiszabható legsúlyosabb szankció az egy évig tartó szabadságvesztés vagy a legfeljebb 360 napi tételnek megfelelő pénzbírság. A bírságösszeg egynapi tételének mértéke a jogsértő gazdasági erejétől függ, és 2 euró és 5000 euró között változhat. Az elméletben kiszabható legmagasabb bírság összege 1 800 000 euró, de emellett a vállalkozás kártérítési felelőssége is megállapítható.
- **Ciprus:** Aki a rádió- és televízióállomásokról szóló törvény 19. fejezetében előírt rendelkezéseket nem teljesíti (amelyek a rádiószervezetek alapítási és működési engedélyével kapcsolatban határoznak meg különböző kötelezettségeket a vállalkozásokra nézve), büntetést követ el, és három évig terjedő

- szabadságvesztéssel vagy 34 500 euróig terjedő pénzbírsággal, vagy akár együttesen mindkét szankcióval büntethető.
- **Egyesült Királyság:** Az OFCOM saját hatáskörében állapítja meg a kiszabható bírságok legfelső határát, jelenleg 250 000 £-ban, vagy a szolgáltató éves árbevételének 5%-ában, azzal, hogy az általános szabály szerint a kettő közül mindig a nagyobb összeget szabja ki. Az engedéllyel rendelkező közszolgálati csatornák esetében az 5%-os szabály alapján megállapított, a BBC és az S4C esetében pedig a 250 000 £-ig terjedő bírság róható ki.
 - **Finnország:** a médiahatóság (FICORA) előterjesztésére külön bíróság 1 millió euróig bírságozhatja a médiaszolgáltatókat. Kivételesen, súlyos jogsértés esetén a bírság mértéke lehet nagyobb is, de nem haladhatja meg a médiaszolgáltató engedélyköteles tevékenységéből származó árbevételének 5%-át (a rádió- és televízió-szervezetekről szóló törvény 6. fejezet, 36a. szakasz).
 - **Franciaország:** A nyomtatott sajtóról szóló törvény 32. cikke alapján, aki a sajtó nyilvánossága előtt elkövetett rágalmazásért/becsületsértésért, azaz valamely személy (vagy személyek csoportja) ellen, annak származására, nemzeti, etnikai, faji hovatartozására, vallására nézve sértő kijelentés megjelenéséért felelős, egy év szabadságvesztéssel vagy 45 000 euró pénzbüntetéssel büntethető. Az 1986-os kommunikációs szabadságról szóló törvény megsértése esetén kiszabható legmagasabb szankció mértéke a jogsértésért felelős vállalkozás nettó árbevételének 2-5%-a között állapítható meg.
 - **Írország:** A sajtótermékekkel foglalkozó cenzúrabizottság (*Censorship of Publications Board*) jogában állhat megvizsgálni a sajtóterméket a közönség bármely tagjától érkező panasz alapján, vagy amikor a sajtótermék indokolatlanul magas arányban tartalmaz bűncselekményekhez kötődő közleményeket. A sajtótermékek, folyóiratok megjelentetését akár 12 hónapra is fel lehet függeszteni. A folyóirat törvényben meghatározott fogalmából következően a megjelenési tilalom az összes példányszám kiadására vonatkozik, az egész megjelenési időszakra nézve, nem csak a kifogásolt, releváns számra. A lineáris médiaszolgáltatások területén a médiaszolgáltatásokról szóló törvény (*Broadcasting Act*, 2009) 71. szakasz (6) bekezdése értelmében, amennyiben egy médiaszolgáltató programjában hat hónapon belül többször is megjelennek olyan műsorszámok, amelyek nem felelnek meg a gyűlöletbeszéd tilalmáról szóló 1989. évi törvény (*Prohibition of Incitement to Hatred Act*, 1989) rendelkezéseinek, a hatóság (BAI) megszüntetheti a médiaszolgáltató médiaszolgáltatási szerződését.
 - **Lengyelország:** A médiaszolgáltatásról szóló törvény 52. cikke szerint rádiós vagy televíziós műsor engedély nélkül való szolgáltatása pénzbírsággal, a sajtószabadság korlátozásával vagy legfeljebb két évig tartó szabadságvesztéssel büntethető. Valamely rádiós vagy televíziós műsor regisztráció nélkül való továbbközvetítése pénzbírsággal, a sajtószabadság korlátozásával vagy legfeljebb egy évig tartó szabadságvesztéssel büntethető. A médiaszolgáltatásról szóló törvény 45. cikke szerint olyan sajtótermék megjelentetéséért, amelynek a bírósági nyilvántartásba vétele nem történt meg, a kiadó pénzbírsággal vagy a szabadság korlátozásával büntethető.
 - **Luxemburg:** Nyolc naptól egy hónapig tartó szabadságvesztéssel és/vagy 25 000-től 500 000 luxemburgi frankig terjedő pénzbüntetéssel sújtható az engedélyköteles médiaszolgáltatás nyújtása vagy annak lehetővé tétele anélkül, hogy a szolgáltató erre jogosult lenne.
 - **Málta:** A sajtótörvény értelmében bűncselekménynek minősül, ha bárki nyomtatott sajtótermék kiadásával vagy terjesztésével arra ösztönöz másokat, hogy

- vegyék el a máltai elnök vagy bármely miniszter életét vagy szabadságát. A közösség elleni izgatás kilenc évet meg nem haladó szabadságvesztéssel vagy pénzbírsággal büntethető.
- **Németország:** A médiaszolgáltatásról szóló tartományközi szerződés 49. szakasza tartalmaz egy 57 közigazgatási vétséget felsoroló listát, amelyek elkövetése esetén a pénzbüntetés akár 50 000, 250 000 vagy 500 000 euróig is terjedhet. A médiaszolgáltatásról szóló tartományközi szerződés 24. szakasza a kiskorúak védelmére vonatkozó előírások megsértését célzó 28 közigazgatási vétséget sorol fel, amelyek akár 500 000 eurós pénzbüntetéssel is szankcionálhatók.
 - **Olaszország:** A nyomtatott sajtóról szóló törvény 16. §-a szerint, ha egy lap a bírósághoz való bejelentése előtt jelenik meg, a kiadásért felelős személy két évig terjedő szabadságvesztéssel vagy 250 000 eurós pénzbírsággal büntethető. A nyomtatott sajtóról szóló törvény 13. §-a szerint a sajtó nyilvánossága előtt megvalósuló rágalmazás esetén a felelős személy hat évig tartó szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel büntethető. A nyomtatott sajtóról szóló törvény 14. §-a értelmében (valós vagy valótlan) eseményekről megbotránkoztató leírásokat tartalmazó, közerkölcsebe ütköző közlések esetén a felelős három évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, illetve pénzbírsággal sújtható. Az AGCOM-nak joga van a sajtóval szemben szankciókat kiszabni, amelyekre leginkább a trösztellenes rendelkezések megsértése, illetve az AGCOM-nak való adatszolgáltatási kötelezettség megsértése esetén van lehetőség. A szankció mértéke pénzbüntetés esetén elérheti a 250 000 eurót, az összeget a jogsértésért felelős médiaszolgáltató forgalmának meghatározott százalékában állapítják meg. A legsúlyosabb pénzbüntetéseket a trösztellenes szabályok megsértése esetén lehet kiszabni, ezek mértéke a jogsértésért felelős médiaszolgáltató éves forgalmának 2-5%-a között határozható meg.
 - **Portugália:** A televízióról és a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló törvény 72. cikke és a rádiózásról szóló törvény 66. cikke szerint, aki televíziós vagy rádiós médiaszolgáltatást nyújt anélkül, hogy erre törvényesen jogosult lenne, három évig terjedő szabadságvesztésre ítéltető, vagy legfeljebb 320 napi tételnek megfelelő pénzbírság megfizetésére kötelezhető.
 - **Spanyolország:** Az általános audiovizuális szolgáltatásokról szóló törvény a szabálysértéseket nagyon súlyos, súlyos és kevésbé súlyos kategóriába sorolja. Súlyos jogsértés esetén 100 000-től 500 000 euróig terjedő bírság, nagyon súlyos jogsértés esetén (például gyűlöletbeszéd vagy diszkriminatív médiatartalom közzététele vagy az engedély jogszerűtlen felhasználása esetén) 500 000-től 1 000 000 euróig terjedő bírság is kiszabható.
 - **Svédország:** A médiatörvény 17. fejezete szerint a svéd médiahatóság szankcióval sújthatja a médiaszolgáltatókat. A pénzbírság mértéke 500 és 500 000 euró között állapítható meg a jogsértés súlyosságától függően. Egyes esetekben (a médiatörvény 17. fejezetének 4. szakasza szerint) a hatóság vagyonek Kobzást is elrendelhet a további visszaélések megakadályozása érdekében. Az a természetes vagy jogi személy, aki szándékosan vagy gondatlanul engedélyköteles médiaszolgáltatást nyújt anélkül, hogy az ehhez szükséges jogosultságot megszerezte volna, a médiatörvény szerint pénzbírságra vagy hat hónapig tartó szabadságvesztés-büntetésre ítéltető.

Vád: „az informátorok kiadásának kötelezettsége, a források megnevezésére való kötelezés lehetősége sérti a sajtószabadságot”. Ezzel szemben azt látjuk, hogy meghatározott esetekben – Magyarországhoz hasonlóan – a legtöbb európai országban lehetséges az információforrások felfedésére való kötelezés.

- **Belgium:** Az újságírók forrásaik felfedésére kötelezhetőek, amennyiben ez valamely bűncselekmény megelőzéséhez feltétlenül szükséges, és amennyiben az információ más módon nem szerezhető meg.
- **Dánia:** Ha a bíróság legalább négy évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető bűncselekményt tárgyal, a szerkesztő kötelezhető a büntetőügy szempontjából releváns kérdések megválaszolására. Erre a kivételes esetre akkor kerülhet sor, ha a bűncselekmény bizonyításához szükséges információ más módon nem szerezhető meg, és ha az ügy kiderítéséhez nagyobb érdek fűződik, mint az újságíró információforrásának védelméhez.
- **Egyesült Királyság:** A *Contempt of Court Act 1981* 10. cikke kimondja, hogy egyetlen bíróság sem kötelezhet senkit, illetve egyetlen, sajtótermékben megjelent vagy médiaszolgáltatás során nyújtott médiatartalomért felelős személy sem kötelezhető arra, hogy információforrását felfedje, kivéve, ha arra egy bírósági eljárásban az igazságszolgáltatás, a nemzetbiztonság vagy a közrend védelme, vagy valamely bűncselekmény megelőzése érdekében van szükség.
- **Finnország:** Az újságíró védett, bizalmas információforrásának felfedésére kötelezhető, amennyiben az hatévi vagy annál hosszabb szabadságvesztéssel büntethető bűncselekmény – annak elkövetése, kísérlete vagy abban való részvétel – felderítése érdekében szükséges, illetve amennyiben az információ megszerzésére titoktartási kötelezettség megsértésével került sor.
- **Görögország:** A jogrendszer kifejezetten nem rendelkezik a bizalmas információforrások védelméről, éppen ellenkezőleg, a büntető- és polgári eljárásjogi szabályok figyelmen kívül hagyják azt.
- **Írország:** Minden alkalommal, amikor az újságíró az információforrásának a védelmére hivatkozik, azt az Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikkének (2) bekezdése tükrében kell értékelni, amely kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása a törvényben meghatározott olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi integritás, a közbiztonság, a közrend védelme vagy a bűnözés megelőzése, a közegészség vagy a közérkölcsvédelme, mások jó hírneve vagy jogainak védelme, a bizalmas információk közzétételének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából. Ezért az egyes ügyekben a bíróság a tényállás súlyosságától függően mérlegeli, hogy az információ titokban tartásához fűződő érdeket tekintve erősebbnek a fent említett kivételekkel szemben.
- **Lengyelország:** A büntetőeljárás kódex kimondja, hogy a meghatározott kivételeket az információforrás védelmének főszabálya alól csak a bíróság alkalmazhatja. A 180. cikk szerint a szakmai titoktartással védett bizalmas információkról újságírókat csak abban az esetben lehet megkérdezni, ha az igazságszolgáltatás megfelelő működése érdekében szükséges, és a tények más módon nem bizonyíthatóak.
- **Málta:** A sajtótörvény 46. §-a így rendelkezik: semmilyen bíróság nem kötelezheti a szerzőt, szerkesztőt vagy kiadót (vagy olyan személyt, aki a sajtótermékben megjelent vagy médiaszolgáltatás során nyújtott médiatartalomért felelős)

információforrásainak felfedésére, kivéve ha megállapítható, hogy ez a bíróság szerint a nemzetbiztonság, a területi integritás, a közbiztonság vagy a közrend védelme, a bűnözés megelőzése vagy az igazságszolgáltatás megfelelő működése érdekében szükséges.

- **Németország:** A büntetőeljárás kódex 53. § (2) bekezdése előírja, hogy tanúvallomás megtagadására nincs lehetőség, amennyiben az valamely, egy évnél hosszabb szabadságvesztéssel sújtható vagy más speciális, a törvényben megnevezett bűncselekmény felderítéséhez szükséges, és a nyomozáshoz elengedhetetlen, vagy a vádlott hollétével kapcsolatos információ más módon nem, vagy csak aránytalan nehézségek árán szerezhető meg.
- **Olaszország:** A bíró csak akkor kötelezheti az újságírót szakmai titoktartás által védett információi felfedésére, ha az alábbi két feltétel megvalósul: a hír ismerete elengedhetetlenül szükséges egy bűncselekmény bizonyításához (nincs más megoldás arra, hogy egy bűncselekmény elkövetése bizonyítható legyen), és az információ valóságtartalma csak a forrás vagy az újságíró birtokában lévő információk ismeretében állapítható meg.
- **Portugália:** A bíróság akkor kötelezheti az újságírót információforrásának felfedésére, ha az ügy nagy közérdeklődésre tart számot, az információ megismerése az igazság kiderítése, a bűncselekmény súlyának megállapítása és a törvényben meghatározott jogok védelme érdekében indokolt.
- **Spanyolország:** Nincs külön jogszabályi rendelkezés a források védelmére vonatkozóan. A FAPE kódex – amely köt minden újságírót, aki az újságíró-egyesület vagy bármely iparági szabványt képviselő szakmai szervezet tagja – azt rögzíti, hogy az információforrás védelméhez való jogból az információ titokban tartására való kötelezettség is keletkezhet, amennyiben az informátor ezt kéri. Mindazonáltal e kötelezettség alól kivételt képeznek azok az esetek, amelyekben megdönthetetlen bizonyíték van arra, hogy a forrás az információkat tudatosan meghamisította, vagy ha a forrás felfedése az egyetlen módja az egyes személyeket súlyosan és közvetlenül fenyegető veszély elhárításának.
- **Svédország:** A sajtószabadságról szóló törvény alapján a források személyazonossága csak kivételes esetekben fedhető fel, akkor, ha 1. az érintett személy hozzájárul ahhoz, 2. az információ olyan tényálláshoz kapcsolódik, amelyben „a sajtószabadság elleni támadás” valósult meg, 3. a törvényben felsorolt állam elleni bűncselekmények elkövetése esetén, vagy 4. bármely esetben, ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy közérdekből vagy magánérdekből kivételesen fontos, hogy az információ valódiságát eskü alatt tett tanúvallomás igazolja (3. fejezet, 1–6. szakasz).

Vád: „*a médiahatóság által a tényállás felderítése érdekében alkalmazható hatósági eszközök túlzottan erősek (belépési jogosultság, lefoglalás, másolatok készítésének lehetősége stb.)*”. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a közigazgatási eljárásban hasonló eszközök számos európai országban szintén ismertek.

- **Ausztria:** Az Osztrák Hírközlési Hatóságnak (KommAustria), illetve az osztrák Média- és Telekommunikációs Szabályozó Hatóságnak (RTR) hatalmában áll belépni az érintett irodákba és egyéb helyiségekbe.
- **Ciprus:** A Rádió és Televízió Hatóságnak jogában áll, hogy – megfelelő értesítés után – belépjen a rádió- és televízió-szervezetek irodáiba annak érdekében, hogy

- vizsgálatot folytathasson le; a rádió- és televízió-szervezetek kötelesek lehetővé tenni és minden lehetséges módon elősegíteni a hatóság ilyen vizsgálatait.
- **Franciaország:** A kommunikációs szabadságról szóló 1986-os törvény 19. cikke értelmében a Legfelsőbb Audiovizuális Tanács (CSA) az audiovizuális médiaszolgáltatók helyiségeiben vizsgálatot folytathat le annak érdekében, hogy ellenőrizze, a szolgáltatók eleget tesznek-e a törvény által számukra előírt, valamint a CSA-val kötött megállapodásban vállalt kötelezettségeiknek (amennyiben létezik ilyen).
 - **Hollandia:** A 2008-as holland médiatörvény (az általános közigazgatási törvény 5:17 cikkével összhangban álló) 7:19 cikke felhatalmazza a médiahatóságot arra, hogy – a lakás birtokosának tiltakozása ellenére is – beléphessen egy magánlakásba, valamint hogy lefoglalhassa a szükséges eszközöket, hatósági pecsétet helyezhessen el üzlethelyiségeken és tárgyakon, amennyiben mindegy a vizsgálat érdekében szükség van, illetve jogosult az így feltárt dokumentumok lemásolására.
 - **Németország:** A médiaszolgáltatásokról szóló tartományközi szerződés (*Rundfunkstaatsvertrag*, RStV) 22. paragrafusa értelmében a hatáskörrel rendelkező állami médiahatóság minden olyan vizsgálatot lefolytathat és minden olyan bizonyítékot összegyűjthet, amely szükséges az RStV 26–34. §-ában rögzített kötelezettségei teljesítéséhez. Ennek érdekében az állami médiahatóság többek között hozzáférhet információkhoz, meghallgathatja az érintett feleket tanúként vagy szakértőként, dokumentumokat és fájlokat gyűjthet össze.
 - **Málta:** A máltai kommunikációs hatóság ésszerű időpontban – a lakóhely kivételével – bármely olyan helyre jogosult belépni, ahol általa felügyelt tevékenység folyik, vagy legalábbis arra gyanakszik, hogy ott ilyen tevékenység folyik, és az ilyen helyet, illetve az ott talált könyveket, dokumentumokat vagy felvételeket átkutathatja és megvizsgálhatja. Bármely személytől követelheti, hogy a vizsgálathoz mutasson fel, illetve készítsen kivonatokat bármely olyan könyvből, dokumentumból vagy felvételtől, amely kapcsolódik az általa felügyelt tevékenységhez, és amely a kötelezett személy rendelkezése körébe tartozik. Amennyiben az adott információ nem olvasható, követelheti, hogy azt tegyék olvashatóvá, és hogy minden olyan információval lássák el a hatóságot, amely ésszerűen szükséges lehet az ilyen könyvekhez, dokumentumokhoz vagy felvételekhez történő hozzáféréshez; követelheti, hogy különítsék el és őrizzék meg az ilyen könyveket, dokumentumokat vagy felvételeket arra az időszakra, amely alatt még várhatóan további vizsgálatokra kerül majd sor.
 - **Olaszország:** A hatóság (AGCOM) hatalmában áll vizsgálatokat lefolytatni, és a szabályozott személyek és más érintett felek irodáihoz hozzáférni, valamint dokumentumokat és információkat gyűjteni [l. az 1995. november 14-én elfogadott, 481. számú törvény 2. cikk (12) bekezdésének g) pontját]. A hatóság által kívánt dokumentum vagy információ meglétének el nem ismerése, átadásának megtagadása és/vagy késleltetése pénzbeli szankciót vonhat maga után.
 - **Portugália:** A kommunikációs hatóság (ERC) jogosult vizsgálatot lefolytatni és hozzáférni a szabályozási körébe tartozó szolgáltatók irodáihoz, eszközeihez és szolgáltatásaihoz, emellett dokumentumok, írott információk rendelkezésre bocsátását is igényelheti áttekintés céljából, valamint hogy azonosítani tudja azokat a személyeket, akik a jogszabályokat, illetve egyéb előírásokat megszegik.
 - **Szlovénia:** A szlovén kulturális minisztérium tisztviselői jogosultak vizsgálat lefolytatására, a szabályozás alá tartozó személyek vagy érintett harmadik

személyek irodáihoz való hozzáférésre, illetve dokumentumokat, információkat gyűjthetnek a közigazgatási eljárás szabályaival összhangban.

- **Spanyolország:** Az audiovizuális szolgáltatásokról szóló törvény 48. cikke értelmében a médiaszolgáltatói bizottságnak jogában áll, hogy a médiaszolgáltatókat azon információk rendelkezésre bocsátására kötelezze, amelyek a kötelezettségeiknek megfelelő működésüket bizonyíthatják.

Vád: „a televíziókra és a rádiókra vonatkozó kiegyensúlyozott tájékoztatás előírása sérti a sajtószabadságot”. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a legtöbb európai országban létezik hasonló előírás.

- **Ausztria:** Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló törvény 41. §-a értelmében a televíziós műsorszámoknak meg kell felelniük az objektivitást és a vélemények sokszínűségét előíró két alapvető elvnek. Ennek megfelelően a szolgáltatóknak különösen az alábbi kötelezettségeik vannak: be kell mutatniuk a kulturális és a gazdasági életnek a vételkörzetükön belül őket érintő eseményeit, valamint biztosítaniuk kell a lehetőséget a társadalom nagyobb csoportjainak és a vételkörzetükön belül működő szervezeteknek véleményük közzétételére.
- **Belgium:** A belgiumi német közösség 2005. június 27-i dekrétumának 5. cikke értelmében az audiovizuális médiaszolgáltatásoknak tükrözniük kell és tiszteletben kell tartaniuk a vélemények sokszínűségét: minden fontos politikai, filozófiai véleményt, illetve ideológiát be kell mutatni, figyelembe véve a kisebbségi véleményeket is.
- **Ciprus:** A rádió- és televízió-csatornákról szóló törvény 45. cikke fogalmazza meg a rádiós, illetve televíziós szervezetek (médiaszolgáltatók) azon kötelezettségét, amely szerint egyenlő bánásmódot kell tanúsítaniuk (különösen választási időszakokban) a politikai pártok és a politikai jelöltek és általában minden állampolgár irányában annak érdekében, hogy a közönséghez minden lényeges és valós információ eljusson, és így az állampolgárok a lehető legszélesebb körű ismeretekkel rendelkezzenek a jelöltekről és a politikai pártokról a választási időszakokban, illetve hogy általánosságban véve is a lehető legmagasabb szintű ismeretanyagra telessenek szert. Mindez nem érinti az újságírók azon jogát, hogy értékelhessék a tényeket és körülményeket, azok hírértéke és fontossága alapján.
- **Csehország:** A rádiós és televíziós médiaszolgáltatásokról szóló törvény 31. cikke alapján a rádiós és televíziós médiaszolgáltatók kötelesek tárgyilagos és kiegyensúlyozott információkat nyújtani a vélemények szabad formálódása érdekében.
- **Egyesült Királyság:** az OFCOM médiaszolgáltatói kódexe (*Broadcasting Code*) határozza meg a kiegyensúlyozottság követelményeit, ami a törvényi követelményeket tovább részletezi. A kódex önálló fejezetben szabályozza a „megfelelő pártatlanság”, „megfelelő pontosság” és „a nézetek és vélemények nem megfelelő kiemelése” kérdéseit [l. a *Communications Act 2003*, 319. (2) (c), (d), 319. (8) és 320. szakaszait, valamint a *Broadcasting Code* 5. fejezetét].
- **Franciaország:** A kommunikációs szabadságról szóló 1986-os törvény 13. cikke értelmében a hatóság (CSA) vizsgálhatja a pluralizmus követelményének teljesülését. A hatóság különös figyelmet szentel a politikai és általános információkat közlő műsoroknak.

- **Görögország:** A kiegyensúlyozott tájékoztatás a görög jog alapján is szabályozott, az „arányos egyensúly” elvének megfelelően. Az erre vonatkozó jogszabály főként a különböző pártok jelöltjeinek a választások előtti időszakban az elektronikus médiához való egyenlő hozzáférésére fókuszál. Választási időszakokon kívül az 1995/2328. számú törvény 3. cikke valamennyi politikai nézet bemutatásának biztosítását írja elő a médiaszolgáltatók számára.
- **Írország:** A lineáris médiaszolgáltatásokra nézve a médiaszolgáltatásokról szóló törvény (*Broadcasting Act 2009*) 39. cikk (1) bekezdése előírja, hogy a médiaszolgáltatók minden hírt objektív és pártatlan módon kötelesek megjelentetni és bemutatni, a médiaszolgáltató saját véleményének kifejezése nélkül. Amikor egy médiaszolgáltató időszerű eseményekkel foglalkozik, köteles tisztességesen eljárva figyelembe venni valamennyi érintett érdeket, és köteles a médiaszolgáltatás során tárgyilagos és pártatlan tartalmat nyújtani. A sajtóra nézve az alapelveket tartalmazó kódex (*Code of Standards*) a kiegyensúlyozott tájékoztatásra nézve is tartalmaz rendelkezéseket. A kódex 1. számú alapelve a valóságnak megfelelő és hiteles tájékoztatást kívánja meg, míg a 3. számú alapelv a tisztesség és becsületesség követelményét támasztja.
- **Lettország:** A médiatörvény az alapelvek között (3. §) rögzíti a médiaszolgáltatók hírműsorainak tárgyilagosságát és semlegességét. A kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettsége valamennyi lineáris médiaszolgáltatóra kiterjed.
- **Málta:** A médiaszolgáltatásokról szóló törvény 13. cikke a hatóság feladatává teszi annak biztosítását, hogy amennyire csak lehetséges, a médiaszolgáltatók műsorszámait bizonyos speciális követelményeknek is megfeleljenek. Így megfelelő időt kell szánni a hírekre és az időszerű eseményekről való tájékoztatásra, valamint a műsorszámokban (bármilyen formában) szereplő híreket megfelelő pártatlansággal kell bemutatni. A megfelelő pártatlanságot a politikai vagy gazdasági viták, illetve az időszerű közpolitikai kérdések kapcsán is meg kell őrizni.
- **Németország:** A német médiaszolgáltatásokról szóló tartományközi szerződés (RStV) 25–34. §-a tartalmazza a vélemények sokszínűségét garantáló, jelenleg a kereskedelmi médiaszolgáltatókra vonatkozó szabályokat. A vélemények sokszínűségének biztosítása mellett a jelentős politikai, ideológiai és szociális erők és csoportok számára megfelelő lehetőséget kell biztosítani véleményük kinyilvánítására.
- **Olaszország:** A választási időszakokon kívül minden médiaszolgáltatónak általános jellegű kötelezettsége, hogy tisztességes és diszkriminációmentes módon lehetőséget biztosítson a különböző politikai vélemények kifejezésére, és viták, interjúk valamint más műsorszámok során a különböző politikai álláspontok megjelenítésére. Választási időszakokban a szabályok még szigorúbbak és részletesebbek.
- **Portugália:** A portugál alkotmány 40. cikke szerint politikai pártok, szakszervezetek és más szervezetek jogosultak – jelentőségüknek és képviseltségüknek megfelelő mértékben, a jogszabályok által meghatározott követelményeknek és tárgyilagosságnak megfelelően – műsoridőhöz jutni a közszolgálati rádió- és televízió-szolgáltatásokban.
- **Svédország:** A médiára vonatkozó, a kiegyensúlyozott tájékoztatás törvényi kötelezettségét előíró rendelkezés a médiatörvény 4. fejezetének 8. szakaszában található, amely értelmében a televíziós (illetve teletext) médiaszolgáltatás nyújtásához szükséges engedély megszerzésének feltételül írható elő, hogy a

szolgáltató vállalja, hogy pártatlan és tárgyilagos módon gyakorolja a megszerzett médiaszolgáltatási jogot.

Vád: „a médiatartalmakat meghatározatlan, pontatlan fogalmak alapján lehet korlátozni (pl. emberi méltóság)”. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a szükségszerűen általános megfogalmazású média- és sajtótörvények az európai országokban számos különféle tényállást határoznak meg, amelyek a médiatartalmak korlátját képezik.

- **Ciprus:** A rádió- és televízióállomásokról szóló törvény 26. cikk (1) bekezdése értelmében az audiovizuális médiaszolgáltatóknak biztosítaniuk kell, hogy médiaszolgáltatásukkal tiszteletben tartják a személyek jogait és szabadságát. Különösen tiszteletben kell tartaniuk a személyek személyiségi jogait, jó hírnevét és magánéletét, valamint a demokrácia eszméjét.
- **Csehország:** Abban az esetben, ha a Médiaszolgáltatási Tanács azt észleli, hogy egy rádiós vagy televíziós médiaszolgáltató megszegte a rádiós és televíziós médiaszolgáltatásokról szóló törvényt (ideértve a benne található személyiségi jogok megsértését is), jogosult bírságot kiszabni a médiaszolgáltatóra, valamint jogosult visszavonni a médiaszolgáltatási engedélyét is.
- **Franciaország:** A kommunikációs szabadságról szóló 1986-os törvény 15. cikke az audiovizuális médiaszolgáltatásokra vonatkozó alapvető elvek mellett tartalmazza azt az előírást is, mely szerint a médiaszolgáltatások által nyújtott tartalom nem tartalmazhat többek között semmilyen faji, vallási, nemi vagy nemzetiségi alapú gyűlöletkeltést. A törvény 1. cikke szerint „*a kommunikációs szabadság csak a szükséges mértékben, az emberi méltóság tiszteletben tartása végett korlátozható (...)*”. Ez alapján a médiahatóság (CSA) ellenőrzi, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatók által a közönség számára elérhetővé tett műsorszámok tiszteletben tartják-e az emberi méltóságot.
A sajtótörvény 27. cikke értelmében a közrendet valószínűség szerint megzavaró hamis információk rosszszemű közzététele esetén a felelős 45 000 euróig terjedő bírsággal sújtható.
- **Hollandia:** A polgári bíróság hatáskörébe tartozik annak eldöntése, hogy olyan esetekben, amikor egy személy kárt okoz megalázó, istenkáromló vagy diszkriminatív publikációjával, szükséges-e helyreigazítani a sajtóban megjelenő jogsértő publikációt, illetve szükség van-e bírság kiszabására. Továbbá a bíróság jogosult elrendelni a kár megfizetését is.
- **Írország:** A médiaszolgáltatásról szóló törvény 39. cikke azt a kötelezettséget rója a médiaszolgáltatókra, hogy médiaszolgáltatásukkal – a lehetőségeket ésszerűen megítélve – ne okozzanak kárt, illetve ne kövessenek el bűncselekményt, valamint ne támogassák vagy ösztönözzék bűncselekmények elkövetését, illetve ne ássák alá az állam tekintélyét.
A rágalmozásról szóló törvény (*Defamation Act*) 5. része megállapítja, hogy az, aki istenkáromló tartalmakat tesz közzé, vagy szóban valósít meg istenkáromlást, szabálysértést követ el.
A sajtótermékek cenzúrabizottságának (*Censorship of Publications Board*) jogában állhat megvizsgálni a sajtóterméket a közönség bármely tagjától érkező panasz alapján, vagy amikor a sajtótermék indokolatlanul magas arányban tartalmaz bűncselekményekhez kötődő közleményeket.
A lineáris médiaszolgáltatások területén a médiaszolgáltatásokról szóló törvény (*Broadcasting Act 2009*) 71. szakasz (6) bekezdése értelmében, amennyiben egy

médiaszolgáltató programjában hat hónapon belül többször is megjelennek olyan műsorszámok, amelyek nem felelnek meg a gyűlöletbeszéd tilalmáról szóló törvény (*Prohibition of Incitement to Hatred Act 1989*) rendelkezéseinek, a hatóság (BAI) megszüntetheti a médiaszolgáltató médiaszolgáltatási szerződését.

A Magatartási Kódex 8. számú alapelve értelmében a sajtótermékek nem tehetnek közzé olyan tartalmakat, amelyekkel szándékoltan vagy nagy valószínűség szerint súlyos bűncselekményt követnének el, illetve amelyekkel gyűlöletre uszítanak egy adott személy vagy csoport ellen faji, vallási, nemzetiségi, etnikai alapon, továbbá bőrszín, nem, szexuális orientáció, családi állapot, fogyatékoság, betegség vagy kor alapján.

A lineáris médiaszolgáltatások területén a médiaszolgáltatásokról szóló törvény (*Broadcasting Act 2009*) 39. szakasz (1) bekezdésének (e) pontja értelmében tilos az egyes műsorszámokban a személyek magánéletébe való indokolatlan beavatkozás.

- **Litvánia:** A médiatörvény tartalmaz a személyiségvédelemre vonatkozó rendelkezéseket, és tilt bizonyos magatartásokat a személyhez fűződő jogok, a méltóság és a becsület tiszteletben tartása érdekében.
- **Luxemburg:** A médiatörvény 26bis cikke értelmében az audiovizuális médiaszolgáltatások nem tartalmazhatnak faji, nemi, véleménybeli, vallási vagy nemzetiségi alapú gyűlöletbeszédet. A médiatörvény 1. cikk (2) bekezdésének c) pontja értelmében az ember és méltóságának tisztelete alapvető elvek az audiovizuális médiaszolgáltatások területén. A nemzeti műsortanács – amely az audiovizuális műsorszámok tartalmának felügyeletéért felelős – különös hangsúlyt fektet a kiskorúak és az emberi méltóság védelmére. Bárki, aki úgy érzi, hogy egy audiovizuális műsorszám tartalma károsan érintette, panasszal élhet a tanács felé, amely ez alapján kivizsgálja az ügyet, és ajánlást bocsát ki.
- **Málta:** A sajtó szabadsága a törvény által abban az esetben korlátozható, ha azt honvédelmi érdekek, a közbiztonság, a közrend, a közérkölc, az illem, a közegészségügy érdekei megkövetelik, a jó hírnév, a személyek jogainak és szabadságának védelme, vagy a jogi eljárás alá vont személyek magánéletének védelme érdekében szükséges. A bizalmas információk kiszivárgásának megelőzése, a bíróság tekintélyének és függetlenségének fenntartása, a parlament kiváltságainak védelme érdekében a sajtó szabadsága szintén korlátozható.

A sajtótörvény több sajtó útján elkövetett bűncselekményt sorol fel, amelyeket bármely olyan személy elkövethet, aki nyomtatott anyagokat tesz közzé, illetve terjeszt Máltán (függetlenül attól, hogy honnan származik az adott anyag), vagy aki bármilyen médiaszolgáltatást nyújt. Ilyen bűncselekmények többek között: Málta elnöke vagy bármely minisztere életének elvételére való felbujtás; Málta nemzeti zászlójának a megsértése; rasszizmus és hasonló bűncselekmények; trágár becsületsértések; szakmai titkok felfedése; hamis hírek rosszhiszemű közzététele; hamis hírek gondatlan közzététele; rágalmozások; bizonyos anyagok zsarolási céllal történő közzététele; bűncselekményre való felbujtás; bűncselekmények eltussolása; törvényszegésre való felbujtás; és olyan esetek, amikor a bűncselekmény elkövetésére való ösztönzés vagy felbujtás eléri a célját.

A médiaszolgáltatási törvény 13. cikke világossá teszi, hogy a médiaszolgáltatási hatóság köteles ellenőrizni, hogy a műsorszámok nem tartalmaznak semmi olyat, ami vallási érzéseket, jóízlést vagy illendőséget sért, vagy ami valószínűség szerint bűncselekményre ösztönöz, bűjt fel, zavart kelt, vagy a közösségi érzéseket sérti.

- **Olaszország:** A véleménynyilvánítás szabadságának bármilyen korlátozása jogos, amennyiben az a közérkölc védelmét szolgálja – hangsúlyozza az olasz

alkotmány 21. szakasza, de ugyancsak említi e körben a magánélethez való jogot, az államtitkokat, a becsületet és a jó hírnevet.

A sajtótörvény 14. szakasza értelmében (valós, avagy nem valós) eseményekről visszatartó leírásokat tartalmazó, közérkölcsebe ütköző publikációk esetében a felelős három évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, illetve pénzbírsággal sújtható.

A Média Kódex 3. és 32. szakasza az audiovizuális médiaszolgáltatásokra vonatkozó alapvető elvek között tartalmazza az etnikai és kulturális sokszínűség védelmét. A 10. szakasz értelmében a hatóságnak (AGCOM) biztosítania kell, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatások tiszteletben tartják az alapvető emberi jogokat. E rendelkezés alapján az AGCOM néhány döntésében is megerősítette, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatóknak tiszteletben kell tartaniuk és védelemben kell részesíteniük az alapvető jogokat.

- **Portugália:** A véleménynyilvánítás szabadsága sem mentes bizonyos korlátozásoktól, amely korlátozások más, hasonlóan fontos alapvető jogokkal való ütközésből erednek, mint például a jó hírnévhez és a becsülethez való jog, a képmáshoz és hangfelvételhez való jog, a családi élet és a magánélet védelme, a személyiségi jogok. Ugyancsak ide tartoznak, így korlátozhatják a szólásszabadságot az állambiztonság és az igazságszolgáltatás érdekei, amelyek védelme a közösség általános érdekét szolgálja.

A médiaszolgáltatásokra vonatkozó jogszabályok értelmében a médiaszolgáltatóknak tiszteletben kell tartaniuk az emberi méltóságot, valamint az alapvető jogokat és szabadságokat, és nem ösztönözhetnek bűncselekmények elkövetésére.

A nyomtatott sajtóra vonatkozó törvény 3. cikkének rendelkezése értelmében a sajtó szabadsága korlátozott annak érdekében, hogy a jó hírnévhez, a magánélethez, a képmáshoz való jog, valamint a közérdek és a demokratikus rend védelme érvényesülhessen.

- **Szlovénia:** A médiatörvény 6. cikke alapvető elvként fogalmazza meg az ember személyiségének és méltóságának a védelmét. Ezenfelül, amennyiben a médián keresztül kerül megsértésre valakinek az emberi méltósága, faji, nemi vagy etnikai alapú diszkrimináció vagy politikai, illetve vallási alapon történő kirekesztés valósul meg, valakinek a viselkedése a közegészségre, a közbiztonságra, a környezet és a kulturális örökség védelmére nézve sérelmes, vallási vagy politikai meggyőződést vagy fogyasztói érdekeket sért, a Szlovén Köztársaság Kultúra és Média Felügyelősége pénzbírságot szabhat ki a kiadóra, szolgáltatóra és más felelős személyre (Médiatörvény 129. cikk).
- **Svédország:** A sajtószabadságról szóló törvény 7. fejezetének 4. és 5. szakasza sorolja fel azokat a bűncselekményeket, amelyek a törvénybe ütköznek, az alábbiak szerint: hazaárulás, ideértve minden arra vonatkozó kísérletet, előkészületet és bűnszövetkezést; háborúra uszítás; kémkedés, ideértve minden arra vonatkozó kísérletet, előkészületet és bűnszövetkezést; titkos információk illegális kereskedelme, ideértve minden arra vonatkozó kísérletet vagy előkészületet; titkos információkkal szembeni gondatlanság, ahol súlyos hanyag gondatlanság esetén az adott személy a titkos információk illegális kereskedelme bűncselekményét követi el; felkelés, ideértve minden arra vonatkozó kísérletet, előkészületet és bűnszövetkezést; árulás vagy hazaárulás, ideértve minden arra vonatkozó kísérletet, előkészületet és bűnszövetkezést; az állam érdekeinek gondatlan megsértése, ahol hanyag gondatlanság esetén az adott személy árulást vagy hazaárulást követ el; zendülés; a népszerűség egy csoportja elleni uszítás, vagy

más csoportok elleni uszítás a fajra, színre, nemzetiségre, etnikai származásra, vallásra vagy nemi orientációra hivatkozva; a polgári szabadság elleni bűncselekmények, ahol egy személy jogtalan fenyegetést követ el azzal a szándékkal, hogy befolyásolja a közvélemény formálódását, vagy beleavatkozik egy politikai szervezetben, szakmai vagy ipari társulásban fennálló cselekvési szabadságba, ideértve minden erre vonatkozó kísérletet; erőszak jogsértő ábrázolása, ahol egy személy szexuális erőszakot vagy kényszert képi formában ábrázol abból a célból, hogy azt terjessze, hacsak cselekménye nem tekinthető a körülmények folytán jogszerűnek; sértő szóhasználat vagy magatartás; jogtalan fenyegetés; közfeladatot ellátó személy (*public servant*) elleni fenyegetés, beleértve minden erre vonatkozó kísérletet vagy előkészületet, hacsak megvalósulása esetén nem minősült volna csekély jelentőségűnek; az igazságszolgáltatás menetének akadályozása.